

АВДЕЙ КАРГИН

МНОГО ВАЖНИ ИГРИ

Превод от руски: Александър Хрусанов, 1984

chitanka.info

Естествено, не ми се искаше да напускам приятното кресло, да оставям настрана „Записките“ на Цезар, да сменям изтрития на лактите халат с мундира, макар често да го носех дори след оставката, но писмото на Котарака — бог знае откъде му се беше лепнал този прякор, може би вина имаха жълтите очи и свободната походка, — дошло с вечерната поща, беше заповед. Дори повече от заповед — молба на стария приятел да отида колкото е възможно по-скоро, а това означаваше само едно — да се отправя незабавно. Фуражката намери привичната вдлъбнатина на челото. Дори не се сбогувах с Береника, не исках да я будя. Утре, когато се събуди, тя ще затъгува. Та нали заедно мислеха да присаждат „цинерария“ на „американска красавица“, след закуска да играят на „магаре“, да гледат марки... Генералът не издържа и погледна в спалнята на внучката. В розовата светлина от нощната лампа нейното обикновено бледо лице изглеждаше свежо. Старецът постоя около минута, но момичето не се закашля. Добър признак. Той побутна стола на колела по-близо до леглото и излезе. На полицата под огледалото остави бележка на Марта: „Заминавам по спешна работа. Утре да се отмени отварата от лайка. Ще се обадя.“

Ясно беше, че извикването е свързано с Пришълеца. Сега Котарака беше важна личност — главен военно-технически експерт в Женева. Генералът следеше вестниците и знаеше: Пришелеца е опасен за космоплаването в околоземното пространство, неговите придвижвания не можеха да се предсказват, поведението му безпокоеше света и привържениците на пасивното изчакване губеха позиции в Обединените нации.

... Мумифицираният старец заситни насреща му, сините му устни бяха разтегнати в усмивка. Прегърнаха се.

— Не сме се виждали... — Котарака го настани на огънатото канапенце, а сам започна да се разхожда из облицования с кожа кабинет.

— Осем години. През септември ще станат точно осем.

— Да, от последните игри. — Котарака застана пред генерала. Той наистина беше изсъхнал, но очите му, както преди, светкаха с жълти пламъчета. — Ти така стремително си подаде оставката, едва намери време да се сбогуваш.

— Работата не беше в липсата на време, приятелю. Не ми беше леко. След четиридесет години служба.

Генералът замълча. Не биваше да се отпуска.

— А ти се държиш като юнак — проскърца Котарака. — Чух, че не излизаш от затънтения си край. Никъде не си показваш носа. Не дойде дори на срещата на випуска.

— Не исках да си дразня нервите. Знаеш ли, две години след като си отидох, ми се присънваше ту космодрума, ту коридорите в щаба... А освен това съм зает много с внучката.

— Дъщерята на Мария? Как е тя? Помня много добре каква пица правеше. Пръстите да си оближеш.

— Те с мъжа ѝ вече трета година са на Плутон. А дъщеря си оставиха на мен. Естествено, и Марта е с нас.

— Марта? Боже мой! Още ли е жива? Май е на двеста години.

— Тя ти е връстница. И само с една година е по-стара от мен.

— Значи си зает с внучката. Представям си. Спартанското възпитание на стария воин. Езда на кон. Плуване. Умереност...

— Не, не, съвсем не е така. Момичето е болно от рождение. То... то не може да ходи, а оттам произтичат и другите беди: слаби дробове, анемия. Три операции на гръбначния стълб и всичко напразно — генералът разбираше, че се отпуска недопустимо. Погледна внимателно Котарака. Той съчувствено бе навел голия си череп и гледаше сериозно.

— Расте като дивачка, страхува се от деца. А е много съобразително, схватливо момиченце. И е фантазьорка... Освен мен и Марта няма други приятели. И знаеш ли, смешно е да се помисли дори, но и на мен не ми е нужен никой освен нея.

— Остави, не бива така. Стар войник. Изключително опитен специалист. Не можеш да се погребеш. Особено сега, когато си необходим.

— Ето, най-последно. Преминавай към работата. Щом съм станал толкова нужен, явно, нещата са станали сериозни. Пришелеца?

Котарака се разположи до генерала на канапенцето.

— Какво знаеш за Пришелеца?

— Само онова, което е известно на всички. Върти се из Слънчевата система, защитен е от всякакви сондиращи средства, на сигнали не реагира. Ако се съди по хаотичните му движения, няма екипаж.

— Мога да добавя, че през последните дни положението стана още по-сериозно. Вчера например два товарни кораба за Луната едва се отклониха от него — Пришелеца се появил на десетина километра от тях и веднага изчезнал. Освен това е установено... Всъщност не мога да ти кажа нищо повече, преди да чуя отговора ти на следното предложение. — Котарака се изправи, ордените му звъннаха. Генералът също стана от канапето.

— Международният съвет на ООН и Специалната комисия ме упълномощиха — Котарака говореше бързо и гъгниво — да ти предложи да влезеш в състава на Извънредния комитет, който се учредява с решение на споменатия съвет, за да намери изход от задънената улица по отношение на обекта с произход извън Слънчевата система, наричан от средствата за масова информация Пришелеца, за да влезе във връзка с екипажа му, ако съществува такъв, и за да вземе възможни мерки за защита на Земята. Поръчано ми е също така да ти съобщя, че твоето съгласие и изключително поверителният характер на сведенията, до които ще имат достъп членовете на комитета, ще доведат до ограничаване на връзките ти с външния свят само със служебен характер за целия период от дейността на този орган.

— Имам ли време да помисля?

— До осем часа.

— Разбира се, няма да получа никакви обяснения, преди да дам отговор?

— Никакви.

— Ще бъда тук точно в осем.

— Отлично.

— Къде мога да прекарам нощта?

Котарака протегна сухата си ръка към звънеца.

— Заведете генерала...

Той се запъна и освободи дежурния офицер.

— Извини ме, старче. Скоро съвсем ще се побъркам заради този Пришелец. Да вървим у дома. Ще си сварим кафе, ще поговорим. Разрешено ли ти е да пиеш кафе? На мене — не. Но да вървят по дяволите. Защо да не изпия чашка кафе със стария приятел, когото не съм виждал осем години? Можеш ли да ми обясниш? Аз не мога...

Ето че и генералът не можеше да обясни защо толкова бързо и лесно се съгласи. Съгласи се да натика в дъното на душата си утринния обход на розите, споровете с Марта дали да дава на Береника горски ягоди, вечерния ритуал с класьорите и насмешливите мечтания заедно с внучката за „Синия Мавриций“. Да смени този живот с изнервеността на съвещанията, неприятната отговорност и здравите юзди на дисциплината. Събуди се и се надигна дремецата през изминалите години нужда да заповядва и да се подчинява, да обмисля многоходови операции и само за миг да променя протичането им, за да се изпълни друг, по-висш план, да привежда в движение хиляди безпрекословно послушни хора, също толкова покорни механизми, армади от ракети, да управлява движението на всички, за да обкръжи, сподави, разбие и унищожи противника... Всъщност през цялата многогодишна безупречна служба на генерала не се бе появил никакъв противник. Той нито веднъж не бе изпратил ракета към действителна цел. Само игри, игри, игри.

След като подписа необходимите документи, генералът каза:

— Преди да ме въведеш в положението, трябва да погледна как е Береника. Ще отнеме само две минути. Може ли оттук?

— Ето там — Котарака кимна към екрана и излезе.

Тя едва се беше събудила, дори не разбра, че дядо ѝ я гледа от екрана, а не стои до леглото, както обикновено.

— Ой, дядо, какво ми е само... А ти къде си?

Генералът се усмихна.

— Такъв сън сънувах... Дойде едно човече — такова мъничко момченце с разноцветни очички, и каза да отида с него да поиграя. То имаше топка. После всичко ще ти разкажа...

— Всичко ще ми разкажеш — не издържа генералът, — всичко, съвсем всичко! Ще дойда, скоро... — И тръгна към изхода, като мърмореше: — Момиченцето ми, няма на никого да позволя да те огорчи. На никакъв Пришелец, на никого...

По пътя Котарака му разказа за последното и най-значителното събитие. Предишния ден на свиканото по спешност заседание на Международния съвет, а то било свикано по спешност, защото патрулните ракети и спътници открили силно излъчване с неизвестно естество, което Пришелеца изпращал в тънък лъч по посока на Земята,

та на това заседание Съветът взел решение да се принуди Пришелеца да напусне Слънчевата система.

— Какво значи да се принуди? — попита генералът.

— Терминът не е изяснен. Юридическото оформяне на акцията и техническото ѝ осъществяване са възложени точно на комитета, чийто член ти се съгласи да станеш. Пълномощията му са неограничени. В него ще влязат най-големите дипломати, юристи, учени и... военни специалисти от цял свят — гласът на Котарака прозвъня ликуващо. — Цялата интелектуална мощ на планетата! Цветът...

— Посмали пламъците, приятелю, не си на пресконференция. И не те слушат милиарди жители на Земята, а само един, както ти каза, военен специалист, и то не от най-големите. По-малко тръбене. Ти не си нито дипломат, нито юрист, затова кажи със свои думи онова, което на техен език звучи така: „да се принуди Пришелеца да напусне Слънчевата система.“ Пришелеца не е ученик, когото можеш да хванеш за ухото и да изведеш от класа.

— Не мисли, че това решение се роди леко и веднага. То беше прието след дълги, трудни спорове и само под натиска на последните драматични събития. Естествено, ако знаехме с положителност, че на него няма екипаж...

— А ти — генералът прекъсна приятеля си — на чия страна беше в споровете?

— Аз смятам, че човечеството може да се защити! Има право и средства за защита. Никой няма да те застави да стреляш, без да е необходимо. Съдържанието на понятието „да се принуди“ ще бъде разкрито заедно, като се уповаваме на мъдростта на политиците, знанията на учените и, естествено, военния потенциал на Земята.

Генералът мълчеше.

— И ти, като пълноправен член на комитета, ще можеш напълно да влияеш върху хода на събитията. Твоят опит, владението на стратегическото изкуство, естествено, изиграха роля при избора на кандидатурата ти, но Съветът се ръководеше главно от репутацията ти на човек, който внимателно и напълно независимо обмисля своите решения, а не от уменията ти да стреляш добре.

— Ето, най-последно! — вдигна глава генералът. — Просто исках да чуя от теб думата да стреляш. Сега я чух.

Той гледаше като хирург пациента — поне така искаше да мисли — висящото в пространството тежко, безформено тяло, уловено от оптиката и хвърлено тук, в Центъра за наблюдение и връзки. „Човек трябва да бъде безстрастен — помисли генералът, — само така могат да се избегнат грешките.“ Тъпите израстъци на кафеникавия пъпчив чувал вяло помръдваха, левият му край просветваше, като отразяваше слънчевата светлина. Какво имаше под тази кожа, непроницаема за земни излъчвания? Къде може да проникне скалпел? Глупава аналогия! Той не се канеше да лекува чудовището. А да го убие. Къде ще влезе ножът? Старецът физически усещаше глухата враждебност на това същество. Ето че се завърта, обръща към ловеца муцуната си на носорог. Той опря крак в камъка и ръката му усети тежестта на копието. О, Нимрод, защитник на ловците пред господата, защити чедата си, запази ги тях, слабите.

На последното заседание разпалено и страстно говори един южняк. „Сега е престъпно да се бавим. Пришелеца никога не се е приближавал толкова. Не е изключено неговото излъчване вече да поразява нашите братя и сестри на планетата. Вече да е заложило в тях семена на смърт или уродство. Решението на Съвета трябва да се изпълни незабавно. След показния взрив Пришелеца се приближи още повече към Земята. Взривът не трябва да бъде показен, а да поразии целта.“

Друг, светлоок едър мъж, говори по-спокойно. „Главното е да се избегне нещо непоправимо, да не се прави прибързана крачка. Като нанесем удар в съответствие със схемата, предложена от специалистите, ние действително ще отстраним непосредствената опасност, произхождаща от този кораб, но ще породим нови две, и то значително по-големи: възмездие и угризения на съвестта.“

— В потоците от думи и чувства — съдържано процеди трети — погребяхме простата същност на въпроса — може ли да се изпълни решението на Съвета да се изгони Пришелеца, без да се унищожава. Досега единственият аргументиран отговор на този въпрос беше отрицателен. Изглежда, че Пришелеца трябва да се унищожи. Не бива да забравяме, че ние сме изпълнителен орган. От нас не се очакват решения, наш дълг е да изпълним решението, което вече е взето и

одобрено от човечеството чрез неговия упълномощен орган — Международния съвет.

Този, последния, генералът изслуша май с най-голямо удоволствие. Всъщност цялото словесно блудство, което седмици наред заливаше залите за съвещания, ефира, пресата, само затрудняваше простата, свята работа — да се защити домът, семейното огнище. А угризенията на съвестта — могат ли те да се сравнят с онези, които ще изпитат хората, мъжете, войниците, ако позволят на този чувал...

Не, определено мястото му не е на тези събрания — разправяше той на Котарака, единствения близък човек, който разбираше напълно генерала.

— Остави ги, старче. Нека си говорят. Те нямат друг изход — отговаряше приятелят му.

— Прав си. Хайде по-добре да свършим малко работа. Да внесем яснота в състава на втория ешелон, тъй като не изключвам възможността за ответен удар. Погледни — той повличаше Котарака към моделиращата карта и те потъваха в обработка на варианти, отрупваха небето с номера на части и ескадри, с цифри на мегатони, плакнеха гърлата си с възхитителни думи — изпреварване, криволичене, ешелониране. Убиваха сто пъти Пришелеца и също толкова пъти не му оставяха никаква възможност за реакция.

И все пак настъпи денят, когато вече не можеше да се отлага. Последното енергично сблъскване на мнения и... Гласуването раздели комитета на две. Всички гледаха генерала — неговият глас се оказва решаващ. „Господи — помисли генералът, — може би са прави тези мили, мирни хора. Всъщност Пришелеца не е нанесъл осезаема вреда, още не е нанесъл... Не прибързваме ли?“ Ръцете му стискаха страничните облегалки на креслото и внезапно с кожата си, с цялото си тяло си спомни, усети прекрасните, неповторимите, пасващи по дланите форми на лостовете за ръчно насочване. „Целта е уловена! Пуск“ — просветна в мозъка му.

— Пуск! — изрече той на глас.

— Какво? — наклони се към него Котарака, като постави ръка на ухото.

— Какво? — попитаха и още няколко души.

— Аз съм за — каза той с мутиращ глас. — За унищожаване. —
Видя доволната гримаса върху жълтоокото лице на Котарака.

Разговорите отминаха. Изследванията показаха, че Пришелеца е уязвим. Бяха намерени диапазоните, изчислени траекториите. Лъчите ще пробият отвърстия в защитния слой, в тях ще се втурнат ята ракети, за да се срещнат в една точка, и като се съединят, да запалят малко бяло слънце в мястото на тъмния безформен урод. Едновременно ще бъде създаден мощен екран, който ще отслаби милиард пъти радиационното въздействие в околното пространство, ще отрази излъчването към дълбините на необитаемия космос. Генералът работеше.

В навечерието на операцията те с Котарака инспектираха позициите. Докладваха им командирите на пусковите установки. Лявата ръка върху кортика, а дясната до слепоочието. Операторите деловито работеха. В бункера миришеше на студена буря. Пултовете бяха подредени в идеална линия.

— Двадесет и четири часова готовност!

Музика, музика. Утре те ще бъдат тук, при тях.

Човешкият гений е несъкрусим.

— Ех, Котарак — говореше той през нощта, като прогонваше сълзите с буйно движение на главата, — значи не напразно съм живял този живот. Преди време, преди осем години мислех — четиридесет години измама. Служба на машина, която — всички го разбираха — никога няма да се задействува. И за щастие, разбира се. Но това не е ли трагедия? Да откриеш, че цялата красота и неизмеримата мощ на оръжията, мъдростта на стратегическите теории, братството на войниците, идеалите на бойната дружба — всичко това е ненужно.

— Ти си истински боец, приятелю, винаги съм го твърдял. Боец с голямо сърце. Лягай, трябва да се напиш. Утрешният ден ще бъде велик.

— Да, да! Цел, истинска цел. И в името на свято дело. Без това ние, военните, сме нищо. А сега е ясно, че съм нужен. Ние сме необходими, Котарак. Без нас не могат нито хората, нито животните, нито розите...

Настана денят „Д“. Удари часът „Ч“. Стотици пръсти се впиха в клавишите и бутоните, легнаха върху ръчките, хванаха колелцата. Генералът седеше в креслото и с края на съзнанието си долавяше мяркащите се в горния ляв ъгъл на екрана цифри.

— Минутна готовност!

Това беше в ъгъла на екрана. А цялото останало пространство заемаше Пришелеца. Надуваше се, размахваше израстъци, излъчваше непристойно самодоволство.

20, 19, 18... Не се бойте, деца мои. Това е като игра. Условен противник. Вие сте на маневри... Казвам ви, че е игра.

10, 9, 8... Той ще го върне в първичния хаос. Той, войникът на планетата Земя.

3, 2, 1. Екранът се изпразни. Играта свърши.

Генералът не предупреди за връщането си. „Нека бъде изненада за Береника“ — помисли той, като си представи как тя ще протегне ръце към матовия, леко грапав метал на ордена — новия орден, най-висшия, връчен му през днешната ликуваща сутрин.

От последния завой тръгна направо, като цапаше обувките си с влажна, дъхава пръст, заобикаляше нахалните клонки на леските, подхлъзваше се по дълбоките коловози. Мъглата се стелеше на пластове — тяхното хълмче сякаш плаваше в нея. Той крачеше вдигнал глава и мокрите листа го удряха по бузите и устните. От широкото синьо небе се сипеха лъчите на родната звезда. Само в този край щеше да намери покой, най-после морякът се завърна у дома, ловецът се спусна от планината...

В тази влага Марта сигурно не бе извела момичето в градината. Тихичко, като се криеше зад розовите храсти, той се приближи до външната стълба. Вратата беше притворена. Вдигна крак към първото стъпало, но спря — само се опитай да оставиш следи, Марта такъв скандал ще ти вдигне... Пъхна крака в автоматичната чистачка. Тихият ѝ обичаен звук му се стори оглушителен. Намръщи се. Нищо нямаше да излезе от изненадата. Иззад ъгъла се подаде Марта, шляпна с натезжалите си от кал чехли и понечи да отвори уста. Генералът решително притисна пръст към устните и внимателно се изкачи по стълбището. Антрето, гостната. Къде е момичето? Ами, естествено,

как можа да забрави! Сега е три часът, следобедния сън. Застана до леглото, оголи глава и показа червената следа — следата от старата приятелка фуражката, отличителния знак на безупречния служител.

Момичето се събуди и го погледна.

— Върнах се, дете мое! — генералът протегна ръце. — Вече няма защо да се страхуваш, Береника.

— От кого, дядо? — Тя седна, старецът видя, че лицето ѝ — както често ставаше след сън — беше порозовяло и вече не изглеждаше посърнало.

— От никого! Никой не е страшен за теб, приятелче. Ставай! Нима не се радваш, че се върнах?

— Радвам се, много се радвам. Просто ми се присъни, че Еник вече няма да долита. А ти как мислиш, ще долети ли?

— Еник? Какъв Еник?

— Нали ти разправях, той е такъв един смешен, с разноцветни очички. Играхме с него на топка.

— На топка? — генералът пребледня. — Бедното ми детенце.

— Ами да, аз му казах, че не мога да играя на топка, че и да ходя не мога, а той ми рече, че това са глупости, че всички можели. И започнахме да играем и да тичаме... Ой, ами ти нищо не знаеш! А какво имаш? — Тя леко се изправи на леглото, подскочи, притисна се до стареца и хвана металното кръгче на гърдите му.

— Разправях ти, Тосик, че твоята теория за възпитание на младежки цивилизации не струва пукната пара. Четвъртият неуспех подред! Не ти ли омръзна? Още ли искаш да пробваш?

Той премълча. Искаше му се, естествено, но нека Еник се успокои.

— На Хане очистихме хидросферата, направихме водата източник на жизненост и дълголетие, а те... Помниш ли как бягаше от туземците? На Лаиме нахрани цялата тълпа, научи ги на рационална икономика. И какво? Върна се на кораба пребит от камъни. Добре че тук на Ауме не те пуснах долу. Веднага разбрах, че от тях не може да се очаква нищо добро. Както виждаш, в отговор на излекуването на парализираните, те гръмнаха по нас от всичките си оръдия. Не, нещо си объркал. Винаги съм казвал: малките деца трябва да се обичат

такива, каквито са. Безполезно е да ги превъзпитаваш, дори е безнравствено... Те трябва сами да израстват.

— То-о-с! Еник! — раздаде се женски глас. — Къде сте се дянали, немирници такива?

— Мамо, тук сме, съвсем наблизо — отвърна Еник.

— Кой ви е разрешил да взимате кораба?

— Помолихме чичо Оф, той ни позволи.

— Ще ви науча аз вас, и на Оф няма да му се размине. Марш у дома, чувате ли. Веднага се отправяйте на базата!

— Летим, мамо.

Тос вдигна глава и зашепна:

— Само че, знаеш ли, хайде да се отбием и на Симания. А, Еник?
На път ни е.

Публикувано в списане „Наука и техника“, брой 30-31/1984 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.